

Lördagen den 25 Januari.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Upplästes och godkändes protokollet för den 18 samt protokollsutdrag för den 24 i denna månad.

§ 2.

Vid förnyad föredragning af Herr A. Reutercronas motion, N:o 45, begärdes ordet af

Herr Ahlgren, som yttrade: Skulle äfven förslaget, såsom motionären synes åsyfta, gå ut på att öfvervinna bränvinssupandet, anser jag det dock mindre välbeträckt att söka åstadkomma ett sådant ändamål genom att förvandla afgifterna för bränvinsförsäljningen från kommunalinkomst till statsinkomst. Ty, såsom det icke torde vara den värde motionären obekant, eger det förhållande rum inom de flesta orter och städer, att kommunalutskylderna utgå till vida högre belopp än kronoutskylderna; om motionen går igenom, så skulle i samma stund äfven kommunalutskylderna blifva alltför betungande, och dessutom Riksdagen öfverhopas af motioner om anslag till kommunala arbeten, som redan äro påbörjade och hvilka icke skulle kunna fullbordas, om bränvinsskatten icke vidare lemnade medel dertill. Motionären säger, att i följd af den fördel, som lands- ting, hushållningssällskap och kommuner "tillskyndas af bränvinssupandet", de inledas i frestelse att mera lamt nitälska för hämmande af dryckenskapslasten; jag beklagar om ett sådant missbruk förekommer inom den ort, som motionären representerar, då det är otvifvelaktigt att ett motsatt förhållande eger rum inom flera andra orter, om hvilka jag eger erfarenhet. Dessutom är det, enligt min tanke, icke genom förordningar om spritdrycker, som man skall hämma dryckenskapslasten; detta skall ske genom spridande af bildning och upplysning. Så sker inom flera orter, och följden deraf blifver ett märkbart tilltagande af sedlighet och ordning, i mån konsumtionen af spritdrycker förminskas.

Under förhoppning att motionären, såsom domare, äfven haft en liknande erfarenhet inom Östergötland, och att flera af Kammarens ledamöter kunna vitsorda samma förhållande, hvar från sin ort, önskar jag att det Utskott, hvartill motionen kommer att remitteras, måtte tillstyrka afslag å densamma.

Herr Lundström: Det förhållande, som den föregående värde tälaren sagt ega rum inom sin ort, kan jag intyga ega rum äfven inom de orter af Norrland, för hvilka jag är representant; och jag instämmer dertill helt och hållet med honom.

Herr Reutererona: Det är med fågnad jag hört endast en röst höja sig emot min motion, och då den, som afgifvit den, är representant från en stad, hvars enskilda intresse han framhållit, hemtar jag deraf ytterligare stöd för den grundsats jag uttalat i motionen, att det är nödigt förändra lagstiftningen uti ifrågavarande hänseende, emedan kommunerna för mycket taga i beräkning och ega för stor fördel af den inkomst de hafva af dryckenskapslasten, enär det påstås, att påbörjade nyttiga företag i städerna skulle afstadna, om bränvinsminuterings- och utskänkningsafgiften skulle upphöra att till dem lemna medel. Detta synes emellertid kunna förhindras medelst särskilda bidrag till fyllande af bristen i tillgångar för de nämnda ändamålen. Kommunerna skulle otvivelaktigt genom den föreslagna förändringen vinna i förmåga att med mera kraft motverka dryckenskapslasten. Men jag har icke beskyllt dem att befrämja denna last, utan endast åberopat, att de inledas i frestelse dertill af den fördel kommunerna beredas af superiet, hvilket icke är för mycket sagdt, ty det gifves exempel på, att i en stad, der minuterings- och utskänkningsafgiften af bränvin övertagits utaf ett bolag, detta offentligen i tidningarne uppmanat allmänheten att välvilligt omfatta och flitigt besöka bolagets lokaler. Sådant tyckes vara tillräckligt talande i saken.

Mycket kunde i ämnet tilläggas, men då diskussion deröfver för närvarande är temligen ändamålslös, inskränker jag mig till att vända mig till Bevillnings-Utskottets ledamöter med en varm uppmaning, att endast låta känslan af det rätta i frågan bestämma deras åtgärd med min motion, då jag är förvissad att den skall vinna bifall.

Herr Adolf von Proschwitz: Jag förenar mig med Herr Ahlgren deruti, att många kommunala företag grunda sig på den inkomst bränvinsskatten bereder; derjemte vill jag tillägga, att många af dessa företag tillika äro grundade på lån, hvilka skola amorteras, och att bränvinsskatten äfven användes härtill. Om man derföre skulle fatta ett beslut, hvarigenom kommunerna beröfvades denna inkomst, så skulle man förberedande af nödvändiga medel i stället nödgas uttaxera dem af folket, hvilket skulle väcka missnöje med hela kommunalinstitutionen.

Jag vill derföre yrka att motionen måtte afslås.

Herr Ridderstad: Utminuteringsafgifterna gingo visserligen förr uteslutande till städerna, och det fanns äfven någon billighet deruti, emedan städerna måste underhålla en talrik embetsmannapersonal m. m. och derföre väl behöfde utskänkningskatten. Men andra förhållanden hafva nu inträdt, och städerna hafva måst lägga en del af denna sin fordna inkomst i händerna på hushållningssällskapen och landstingen, nemligen $\frac{1}{5}$ del till hvardera. Med dessa summor, som landstingen bekommit, hafva en mängd företag blifvit utförda, det allmänna till stor bätnad. Hushållningssällskapen å sin sida hafva anslagit de kapitaler de sålunda erhållit till att uppmuntra jordbruket och andra näringsgrenar, samt i allmänhet använt dessa tillgångar på ett sätt, som förtjenar all aktning och erkänsla. Städerna tror jag äfven kunna i allmänhet sägas på ett berömvärdt sätt hafva använt den inkomst de ännu hafva af utskänkningsafgifterna, och dessutom är den kostnad, som städerna fortfarande få vidkännas i och för

sin administration ganska stor och likaledes fordrar fattig- och sjukvården betydliga summor. Städerna äro således nog tryckta af bördor, och det synes mig därför icke mer än billigt att de äfven hafva någon rätt till lättnad af dessa bördor.

Om man skulle frånrycka städerna, hushållningssällskapen och landstingen dessa inkomster, hvad skulle följden blifva? Jo, beloppet skulle i stället taxeras ut och detta skulle i allmänhet blifva långt mer kännbart än hvad nu är fallet.

Såsom ytterligare skäl mot dessa inkomsters öfverflyttande till Staten, vill jag slutligen äfven hafva anfört, att det synes mig medföra en större våda och vara mera farligt att centralisera kapitalerna än att låta dem spridas.

På alla dessa grunder motsätter jag mig denna motion; om allmänna opinionen vore för den, så skulle nog flera röster hafva höjts till dess förmån.

I detta yttrande instämde flera af Kammarens ledamöter.

Herr Wedberg: Jag har ansett mig skyldig att i denna viktiga fråga begära ordet.

Den rör visserligen städerna, och såsom varande sjelf stadsbo kan jag möjligen anses partisk att yttra mig deröfver. Hvad jag vill säga var, att, om motionären har erfarenhet af att det finnes bolag, som uppmuntra dryckenskapslasten, så känner jag deremot andra, som hafva till uppgift att så mycket som möjligt hämma den; och ett sådant finnes i det samhälle jag tillhör.

Jag tror för öfrigt att om, såsom motionären föreslagit, dessa städernas och landstingens inkomster komme att försvinna, det skulle blifva svårt för dem att utan en alltför stor uttaxering bestrida sina utgifter; och jag förenar mig derföre med Herr Ahlgren.

Herr Voug: I fall ändamålet med motionen — att förminska superiet — icke kunde på annat sätt vinnas, så skulle jag af alla mina krafter vilja understödja den; men jag tror att detta ändamål måtte kunna lika väl om icke bättre vinnas på öfvertygelsens och upplysningens väg. At alla bemödanden i denna rigtning skall jag villigt lemna den hjälp jag förmår; men åt sådana som detta kan jag icke skänka mina sympatier. Flera gånger hafva liknande framställningar förekommit, men jag måste bekänna att jag med särdeles glädje fann att de försök, som förra riksdagen gjordes i samma rigtning, blefvo af representationen tillbakavisade. Om man nu också anser, att de obetydligare städerna icke skulle få behålla denna rätt, så vore det åtminstone mindre välbetänkt att betaga hushållningssällskaperna och landstingen dessa förmåner, hvarigenom de nu sättas i stånd att vinna sina syften. Icke måtte väl motionären hyst den sangviniska förhoppning, att bränvinssupandet skulle upphöra genom att främtaga kommunerna utskänkningsafgiften! Nej, säkert är, att så länge det finnes bränvin, nog finnes det också de som sup.

Det är öfverfödigt nu yttra sig vidlyftigare om motionen, och jag är öfvertygad att det Utskott, till hvilket den kommer att remitteras, skall med den grundlighet och det allvar, den förtjenar, behandla densamma

och icke förbise den ytterligt betryckta ställning, hvari städerna befinna sig, och hvad landstingen och hushållningssällskaperna behöfva för sina syften. Det är endast i egenskap af stadsrepresentant jag nu ansett mig böra nedlägga en protest mot det, enligt min åsigt, origtiga sätt motionären valt för att vinna ett i sig godt syfte.

Herr Carl Anders Larsson: Det är på grund af en slags utmaning från motionären till Kammarens ledamöter som jag nu tager till ordet. Han sade att endast *en* röst höjts mot hans förslag. Men för min del fruktår jag nästan att motionären under inflytande af ett mindre godt lynne uppsatt sin motion. Han synes icke ega kännedom om hvad i detta afseende förekommit vid flera föregående riksdagar och derföre har jag velat fästa hans uppmärksamhet på de vådor, som skulle följa om kommunerna icke finge behålla inkomsten af utskänkningsafgiften. Inom Östergötland har man anslagit 60,000 R:dr af bränvinsutskänkningsafgifterna till fullbordande af Kinda båtled; vi hafva äfven beräknat dessa medel för hushållningssällskaperna och för att sprida upplysning och kunskaper, som måhända skulle ligga nere ifall denna inkomst blefve oss beröfvad. Men det är icke nog dermed; jag fruktår att såsom en följd af motionens antagande skulle lönkrogar komma att uppstå i snart sagdt hvarje koja, sedan kommunerna icke längre hade samma intresse som hittills af att sjelfva utöfva kontroll i detta afseende. Inom Östergötland finnes för närvarande inga utminuteringsställen på landet, men inom städerna florerar denna uselhet ännu; och den betungade fattigvård, som städerna till följd häraf hafva, motväger mer än tillräckligt den fördel de hafva af utskänkningsafgifterna. Det sagda må vara tillräckligt, och jag hoppas att motionen icke vinner sympatier hvarken inom Utskottet eller inom Kamrarne.

Häri hördes många instämna.

Herr Reuter-crona: Jag har ånyo begärt ordet hufvudsakligen för tillkännagifvande att det icke, såsom en föregående talare anmärkt, varit under inflytande af dåligt lynne som jag framställt min motion, utan att den är frukten af en mogen öfvertygelse om det rigtige i frågan; och jag har väckt densamma, icke i egenskap af representant särskildt för stad eller land, utan till följd af det uppdrag jag har såsom folkombud att föra folkets talan i allmänhet, hvarest jag äfven i frågan icke fäster ringaste hänsyn till den skada, framgången af min motion kan medföra för enskilda kommuner, utan i saken blott ser på det allmännas fördel. De glänsande skildringar Herr Ridderstad med flere gjort öfver den gagnande och välsignelserika verksamhet, som med bränvinsutskänkningsafgifterna utöfvas af landstingen, hushållningssällskapen och städerna, anser jag såsom ett "lysande elände", emedan de stora resultat, dessa talare omnämmt, hafva till grundval elände och fattigdom, som varit orsaken till de åberopade företagens tillvägbringande, ty det får icke glömmas, att de ifrågavarande afgifterna utgå förnämligast från den fattigare befolkningens arbetslön. Jag vidhåller såsom riktig den grundsats motionen innehåller, och att för det nu gällande stadgandet saknas all rättsgrund, då det icke finnes något rimligt skäl till att låta utminute-

rings- och utskänkingsafgiften gå till kommunerna, men tillverkningsafgiften tillfalla Staten, som bör hafva beggadera med lika rättmätigt anspråk; och jag förnyar min uppmaning till Bevillnings-Utskottet att *oväldigt* bedöma motionen.

Öfverläggningen förklarades slutad, och beslöts, att den föredragna motionen, jemte dervid afgifna yttranden, skulle till Bevillnings-Utskottet hänvisas.

§ 3.

Föredrogos ånyo följande, den 24 i denna månad bordlagda motioner, nemligen af:

Herr *Liss Olof Larsson*, N:o 46.

Hänvisades till ett tillfälligt Utskott;

Samme ledamot, N:o 47.

Remitterades till Stats-Utskottet, sedan Herr *Erik Olsson* från Örebro län förklarar sig instämma i denna motion; samt

Herr *Jöns Pehrsson*, N:o 48.

Hänvisades likaledes till Stats-Utskottet.

§ 4.

Herr *Jöns Pehrssons* motion, N:o 49, om nedsättning i den vid sistlidna riksdag för Andra Kammarens ledamöter bestämda resekostnadsersättning, föredrogos nu ånyo.

Ordet erhöles af:

Herr Ridderstad, som yttrade: Det är onekligen en sanning att på landet hör man ingenting så ofta upprepas som det, att representationen är skyldig att hushålla med Statens medel. Detta är också rätt, ty man bör hushålla i allt. Sålunda böra vi afpruta embetsmännens löner, der de äro allt för höga, indraga öfverflödiga tjänstebefattningar m. m., utan att derföre hushålla så, att de, som uppoffra sin tid och sina krafter i det allmännas tjänst, icke få tillräckliga inkomster att lifnära sig och de sina.

Men vill man hushålla rätt, så skall man börja med sig sjelf: denna regel kan icke tillbakavisas. Då vi skola hushålla med Statens medel, böra vi i första rummet se till att vi sjelfva göra våra lefnadskostnader så billiga som möjligt.

Då år 1814 det Norska Stortinget första gången sammanträdde, kort efter föreningen med Sverige, så framställdes der motion om att dess ledamöter skulle hushålla, och vidtaga sådana anordningar att t. ex. de dagliga lifsbehofven för ledamöterna skulle erhållas för så billigt pris som möjligt; så skedde äfven, och jag tror icke att man fann sig illa dervid.

Vid föregående riksdagar hafva riksdagsmännen inom de särskilda Stånden aflönats på olika sätt; Ridderskapet och Adelns medlemmar hafva icke haft någon aflöning; men för de öfriga trenne Stånden hafva olika belopp varit bestämda, och detta har berott på kommunerna. Inom Bonde-Ståndet var arvodet en tid i allmänhet 6 riksdaler om dagen, men

nedsattes sedan för de flesta till 5 Riksdaler; detta hade till och med till följd att en riksdagsman inom detta Stånd väckte process mot sina kommitenter, emedan han icke ansåg sig kunna lefva på sin aflöning. Inom Borgare-Ståndet har aflöningen varierat från 5 till 7 Riksdaler, och inom Preste-Ståndet likaså.

Låt oss då, såsom sagdt är, göra början med oss sjelfva, ty våra aflöningar äro alldeles för höga; man behöfver till bevis derpå blott ihågkomma, att ledamöter i de af regeringen för hvarjehanda ändamål tillsätta komitéer i allmänhet icke eger aflöning öfverstigande 6 R:dr.

Allt vittnar således att vi hafva relativt för mycket. Hvar och en kan sjelf lätt övertyga sig att man kan här två trappor ned få äta sin middag för 1 R:dr, supé för 75 öre och frukost för 25 öre; man synes således kunna inskränka sina lefnadskostnader till 5 R:dr, då 3 R:dr beräknas till logi och öfriga omkostnader.

Jag förenar mig icke obetingadt om motionen, men jag önskar att riksdagsmannaarfvodet nedsattes till 6 R:dr om dagen; och om motionären vill förändra sin motion och deruti intaga denna framställning, så har jag intet emot att deruti förena mig med honom.

Herr O. B. Olsson: Sparsamhet är dagens lösen, och för min enskilda del anser jag mig kunna göra besparingar af mångahanda slag; — vidare anser jag det vara en oeftergiftig pligt för oss alla att i första runnet iakttaga sparsamhet, då vi skola besluta om arvoden åt oss sjelfva, och derföre icke heller taga för hög resekostnadsersättning. Redan vid förra riksdagen uttalade jag den åsigten att denna ersättning vore för högt tilltagen, och så länge någon förändring häruti icke inträder, kan jag ej frångå hvad jag då yttrade. En representant i Andra Kammaren må, om han så behagar, resa i 1:sta klassens kupé på jernväg eller i hytt på ångbåt eller efter två hästar å vanlig landsväg; men vill han begagna denna fåfänga lyx, må han äfven sjelf bekosta den.

Jag ber att i allt få förena mig med den värde motionären.

Herr Otterström: Äfven jag yttrade mig vid sistlidne riksdag mot den höga reseersättning, som är bestämd för de representanter, som vid resorna till och från riksdagen färdas å landsväg; — men jag har vid närmare besinning funnit att man icke hade bort missunna dessa resande den särskilda förmån de kunna hafva af denna högre resekostnadsersättning, emedan, då jag jemför bekvämligheten att resa på jernväg till och från Stockholm med de mödor och svårigheter, som medfölja en resa på landsväg, synnerligast vintertiden, så finner jag fördelen vara vida större för dem, som kunna begagna det förra fortskaffningssättet än för dem, som nödgas välja det sednare. Ty man bör väl betänka att en resa å landsväg under den kalla årstiden är icke endast besvärlig utan äfven så kostsam, att man alltför väl kan behöfva den högre ersättningen. Men då man här talat om, att när man vill spara, man bör börja med sig sjelf, så synes det äfven derföre vara mindre lämpligt yrka någon nedsättning i resekostnadsersättningen, emedan den endast skulle drabba ett fåtal af Kammarens ledamöter. Man bör då heldre lyssna till

Herr

Herr Ridderstads anförande. Att här inbespara några öre å resekostnadsersättningen för några få ledamöter vore alltför obetydligt; men vill man deremot nedsätta dagtraktamentet, så torde en betydligare besparing kunna uppstå. En nedsättning af 2 R:dr om dagen, gör öfver 200 R:dr för hela den tid riksdagen varar, och jag är öfvertygad att såväl Jöns Pehrsson som jag kunna lifnära oss för 8 och till och med 6 R:dr om dagen. Men här möter den svårigheten, att Riksdags-ordningen bestämmer arivodet till 10 R:dr om dagen, och således kan frågan icke afgöras på den af motionären föreslagna väg. Skulle man likväl vilja göra en uppoffring i detta afseende, så kunde det ske genom privat öfverenskommelse af Kammarens ledamöter, och denna fråga kan när som helst tagas i öfvervägande utan att behöfva föras till något särskildt protokoll.

Herr Anders Jonsson från Wermlands län: Då en fråga i samma ämne vid förra riksdagen förekom, hade jag icke ännu tillräckligt hunnit stadga min öfvertygelse om hvad som härvid kunde vara rätt och lämpligt, och kunde därför icke då yttra mig. Men sedan jag nu haft tid att närmare öfvertänka denna sak, så önskar jag att få förena mig med Herr Jöns Pehrsson om den af honom väckta motionen.

Herr Liljenmark: Då motionären icke föreslagit nedsättning i dagtraktamentet, så är det öfverflödigt att derom nu orda. Jag ber därför endast få upplysa, att, då jag vid förra riksdagen upprättade min resekostnadsräkning enligt de därför fastställda grunder, så uppgick den till 72 R:dr, men enligt mina anteckningar öfver resans utgifter blef kostnaden endast 42 R:dr. Jag förändrade därför min räkning så, att endast verkliga kostnaden blef betäckt, och dertill behöfdes, såsom sagt, icke mer än 42 R:dr. Då resekostnadsfrågan vid förra riksdagen var före, yrkade i Första Kammaren Grefve Björnstjerna, att hvar och en skulle uppgifva hvad resan kostat honom och på detta sätt få den egentliga resekostnadsersättningen. Jag skulle tro att, om Utskottet vid handläggningen af motionen ville fästa afseende på det sätt jag följt och föreslå ett sådant, detta skulle vara det bästa och lämpligaste.

Öfverläggningen förklarades vara afslutad och Herr Jöns Pehrssons ifrågavarande motion, jemte dervid afgifna yttranden, hänvisades till Stats-Utskottet.

§ 5.

Vid ånyo skedd föredragning af Herr *Jöns Pehrssons* motion, N:o 50, om upphörande af kostnadsfri utdelning till kommunalstyrelserna af Svensk Författningssamling, förklarade Kammaren, på Herr Talmannens proposition, sig anse ifrågavarande motion innefatta sådant ämne, som tillhörde tillfälligt Utskotts behandling. Men då Herr Talmannen dernäst gjorde framställning om motionens hänvisande till tillfälligt Utskott, besvarades denna proposition med öfvervägande nej, samt vidare proposition på afslag med öfvervägande ja; och förklarades meranämnda motion alltså vara af Kammaren afslagen.

§ 6.

Vidare föredrogos ånyo bordlagda motioner:

N:o 54, af Herr *Olof Nilsson* från Westerbottnens län. Hänvisades till ett tillfälligt Utskott;

N:o 55, af Herr *S. A. Hedlund*. Denna motion remitterades till Lag-Utskottet.

§ 7.

Vid ånyo skedd föredragning af Herr *J. O. Lefflers* bordlagda motion, N:o 56, begärdes ordes af:

Herr *C. A. Larsson*: För min del hyser jag den åsigten att alla komitéer, af hvad slag de än vara må, äro helt och hållet öfverflödiga, och på denna grund yrkar jag äfven afslag på den af motionären här begärda.

I detta yttrande instämde många af Kammarens ledamöter.

Herr *Leffler*: Uti en fråga sådan som denna tror jag det vara alldeles nödvändigt att saken af sakkunnige män blifver utredd, och jag anhaller därför om bifall till mitt förslag och att denna min motion måtte remitteras till vederbörligt Utskott.

Herr *Meijerberg*: Redan vid förra riksdagen förekom en likadan fråga och man föreslog då, att en profession i pedagogik skulle inrättas vid Upsala universitet och en normalskola för utbildande af folkskollärare anläggas i Stockholm. Då yttrade jag mig emot den föreslagna professionen, men ansåg att sådana anstalter borde vidtagas, att de, som önskade egna sig åt lärarekallet, måtte blifva i tillfälle att kunna erhålla den derför nödiga praktiska utbildning. Vill man hafva duglige lärare, så måste de äfven sättas i tillfälle att erhålla bildning för sitt kall, och alltså anser jag det vara nödvändigt att en normalskola inrättas, och platsen för densamma är utan tvifvel Stockholm. Jag yrkar därför bifall.

Herr *C. A. Larsson*: På sednare tider har det uppstått en riktig ovilja mot allt hvad komitéer heter, och jag vill därför önska att icke någon sådan måtte tillsättas. Jag anser att det inom denna Kammare finnes män med tillräcklig sakkunskap äfven i denna fråga, så att vi för dess behandling kunde få ett tillfälligt Utskott; och i alla händelser måtte det väl åtminstone inom båda Kamrarne finnas så många sakkunnige, att man kan få ett särskildt Utskott för frågans beredande; jag vill ingalunda förneka vigten af förevarande motion, men på grund af hvad jag redan sagt yrkar jag att någon komité icke må beslutas, utan må man tillsätta ett tillfälligt Utskott, eller på sin höjd ett särskildt Utskott.

Herr *C. F. Carlsson*: Jag önskar all framgång åt motionen i sin helhet, men i likhet med föregående talare motsätter jag mig förslaget om en komité; det står ju i alla fall Kongl. Maj:t öppet att låta utreda

frågan och framlägga förslag deröfver. Ehuru jag således vill att frågan erhåller framgång, så afstyrker jag dock bestämdt tillsättandet af en komité.

Herr Leffler: Då man i stället för den af mig föreslagna komitéen, som skulle tillsättas af Kongl. Maj:t, här önskat att Kammaren måtte tillsätta ett särskildt Utskott, så har jag för min del ingenting emot om Kammaren vill besluta ett sådant; men i en liknande motion af Herr Rosenberg har sådant nekats, och motionen remitterades till ett tillfälligt Utskott. Ett sådant är dock icke nog för utredande af frågor af denna beskaffenhet.

Men om Kammaren vill tillsätta ett särskildt Utskott, som har att behandla denna och andra liknande frågor, så afstår jag, såsom sagdt, ifrån mitt yrkande om en af Kongl. Maj:t tillsatt komité.

Herr Otterström: Saken är onekligen god och mycket god, men jag tror att den nu, äfvensom för den närmaste framtiden, är opraktisk. Ty man bör fästa uppmärksamhet vid de förhållanden som nu existera, nemligen att då vid 1855 års riksdag anslag beviljades till 70 lärareplatser, och Rikets Ständer vid en följande riksdag skapade ytterligare ett lika stort antal, så funnos vid nästlidne riksdag icke mindre än 120 af dessa platser obesatta af brist på kompetente sökande; och ännu i denna stund finnas omkring 100 lärareplatser, för hvilka väl anslag blifvit beviljade, men till hvilka kompetente sökande saknas.

Under sådana förhållanden, som kanhända icke ännu på 10 år kunna afhjelpas, vore det olämpligt om våra lärarekandidater skulle gå här vid normalskolan och auskultera, då de öfriga skolorna så väl behöfva deras krafter. Och då man tillika besinnar, att det hittills gått an, att dessa kandidater fått göra sin lärospån i elementarläroverken, så torde man lätteligen finna, att under närvarande förhållanden och för den närmaste framtiden den föreslagna normalskolan icke skulle vara särdeles praktisk.

Saken är emellertid god och en framtidsfråga, som icke kan falla, när omständigheterna foga så, att de unge män, som vilja egna sig åt elementarläroverkens tjänst, kunna hafva tid att auskultera i en sådan normalskola, för att der förvärfva skicklighet och förmåga att gagna i sitt viktiga kall.

På de grunder jag ofvan anført anser jag mig emellertid för det närvarande böra yrka afslag å motionen.

Herr A. W. Nilson: Ingen kan liffigare än jag önska, att en normalskola sådan som motionären föreslagit komme till stånd, hvarigenom en stor brist i vårt skolväsende skulle afhjelpas. Jag anser för öfrigt att hvad som under diskussionen i detta ämne blifvit anfördt snarare talar för än mot denna normalskolas behöflighet. Deremot är jag ingen vän af komitéer, utan, i likhet med hvad några föregående talare föreslagit, ser jag heldst att frågan kunde afgöras utan någon sådan. Sjelfva motionen i öfrigt önskar jag all framgång.

Herr Siljeström: Jag är nu icke sinnad att yttra mig om motionen i dess helhet, men jag vill tillstyrka tillsättandet af ett särskildt Utskott för dess förberedande behandling, emedan jag anser frågan så vigtig, att båda Kamrarne böra genom ett sådant Utskott gemensamt behandla densamma; vinner icke detta bifall, så anser jag, att motionen nu bör falla, för att en annan gång och under en annan form få en så fullständig och grundlig behandling, som dess vigt otvifvelaktigt fordrar.

Herr Carl Ifvarsson: Vid sista riksdagen väcktes många motioner rörande skolväsendet, hvilka blefvo remitterade den ena till ett Utskott, och den andra till ett annat; — följdén af denna splittring var den, att man icke kom till något tillfredsställande resultat. Samma förhållande synes nu åter komma att inträffa; äfven nu hafva motioner väckts i samma ämne, och äfven nu synas dessa motioner komma att gå till hvar sina skilda Utskott. För min del ville jag önska, att ett särskildt Utskott tillsattes för att behandla alla vid denna riksdag förekommande frågor om skolväsendet; detta bör nemligen ordnas på ett fullt tidsenligt sätt, och detta så, att det bildar ett sammanhängande helt, ända ifrån småskolan till elementarläroverket. Jag måste derföre beklaga, att åtskilliga motioner i ämnet redan, såsom nämndt är, blifvit remitterade till behandling på andra håll; men hoppas emellertid att det icke ännu måtte vara alltför sent att besluta ett särskildt Utskott, som får till sin uppgift att behandla de motioner som redan äro eller längre fram komma att väckas i nämnda ämne, så att de alla komma att afgöras i samband med hvarandra. Endast på detta sätt kan något helt åstadkommas. Jag yrkar alltså tillsättandet af ett sådant särskildt Utskott.

Herr Björck: Beträffande förslaget hufvudsyfte erkänner jag mig icke nu vara beredd att yttra mig; utan vill jag nämna några ord om den formela behandlingen. Motionen afser, att Riksdagen skall hos Kongl. Maj:t anhålla om tillsättandet af en komité, för ett närmare utredande af den deri berörda frågan; men förhållandet är det, att Kongl. Maj:t numera icke till sin disposition eger några medel att aflöna en sådan komité, utan, sedan Riksdagen återkallat den rätt, Kongl. Maj:t förut medgifvits, att till bestridande af dylika utgifter använda öfverskottet af Statsverkets inkomster äfvensom att anvisa på förskottstitel, så finnes nu ingen annan utväg för dem, som vilja hafva komité tillsatt, än att äfven bereda medel till densammas aflönande; och under sådana förhållanden måste motionen remitteras till Stats-Utskottet, såvida icke motionären heldre vill återtaga densamma, för att vid ett annat tillfälle änyo framställa den under en annan form.

Jag vill äfven i förbigående erinra, att man från Regeringens sida flerfaldiga gånger gjort framställning om inrättningar och anstalter för att utbilda duglige skollärare. Alla dessa försök hafva dock strandat mot Representationens obenägenhet. Sålunda föreslog Regeringen inrättandet af ett särskildt seminarium vid universitetet — Riksdagen afslög det; sedanast har Regeringen föreslagit en profession i pedagogik, men man har sagt att våra skollärare icke behöfva undervisning i denna vetenskap. Sålunda har det hittills varit omöjligt för Regeringen att åstadkomma något

som skulle bringa undervisningen i skolorna framåt; vill man då erhålla något godt resultat i detta afseende, så bör man kunna inse, att det icke är rätta sättet att åter vilja besvära Regeringen med att framlägga förslaget dertill, utan måste Riksdagen genast besluta det, hvarom meningarne kunna förenas.

De skäl, på hvilka Herr Otterström grundat sitt afstyrkande, kan jag icke finna ledande till denna slutsats, utan tvärtom synes det mig, att då behovet af lärare är så stort, det måste vara desto nödvändigare att skyndsamt vidtaga sådana åtgärder, att de unge män, som vilja egna sig åt detta ansvarsfulla kall, måtte bliiva i tillfälle att få inhemta den förberedande insigt, som till dess rätta utöfvande ovilkorligen behöfves.

Men såsom jag redan förut sagt anser jag det vara skäl, att den värde motionären nu ville återtaga sin motion, för att sedan ånyo framlägga den under en annan form, och jag hoppas att han då skall vinna det resultat han åsyftar.

Herr Bergström: Motionen är uppenbarligen så affattad, att den måste antingen hänvisas till ett tillfälligt Utskott eller ock genast afslås. Vid sådant förhållande lär icke Herr Talmannen grundlagsenligt kunna framställa proposition på yrkande om tillsättande af ett särskildt Utskott för behandling af motionen. För min del yrkar jag, att densamma måtte remitteras till ett tillfälligt Utskott.

Herr Leffler: Särdeles tacksam för den uppmärksamhet, som kommit min motion till del, beklagar jag endast att det blifvit tvist om huru den formelt må behandlas. En talare har föreslagit, att ett särskildt Utskott skulle tillsättas; jag ber dock att härvid få fästa det vilkor, nemligen att detta särskilda Utskott äfven må komma att behandla alla öfriga förekommande skolfrågor; i annat fall föredrager jag att min motion uti sin nuvarande form antingen må afslås eller till ett tillfälligt Utskott remitteras.

Herr Rosenberg: På de af Herr Björck anförda skäl anser jag frågan böra tillhöra Stats-Utskottet, och således kan det icke bliiva tal om de af motionären nyss nämnda alternativen: tillfälligt Utskott eller särskildt Utskott; ty om den egentligen tillhör Stats-Utskottet, så kan den på sin höjd komma att i stället gå till ett tillfälligt Utskott.

Hvad sjelfva saken beträffar, så är det nästan sorgligt att se, huru man alltid splittrar frågorna om skolväsendet. Det är femte riksdagen som jag sett att så tillgår; den ena frågan remitteras till Stats-Utskottet, den andra till Ekonomi-Utskottet — medan detta ännu fanns — den tredje till ett tillfälligt Utskott o. s. v. På detta sätt har man lappat litet här och litet der, utan att kunna få ihop något helt. Det tyckes mig som med de uppoffringar vi göra för skolväsendet, vi skulle kunna vinna helt andra resultat än vi nu få. Jag har i dessa dagar väckt en motion, den första i detta ämne, Herr Otterström har väckt en annan, och säkerligen komma ännu flera att väckas, som syfta åt samma håll, och alla fordra en grundlig behandling; det är derföre alldeles nödvändigt, att vi få ett särskildt Utskott, bestående af sakkunniga personer, för be-

handlingen af alla dessa frågor, så att det derigenom kunde blifva något helt af. Då dessa frågor nu kunna alla gå till Stats-Utskottet, så böra de likasåväl äfven alla kunna gå till ett särskildt Utskott. Jag tror icke heller, att Stats-Utskottet skall vara obenäget att lemna ifrån sig Herr Otterströms motion.

Endast på detta sätt skulle vi kunna komma någon väg, men eljest vinna vi ingenting med alltsammans. Jag yrkar därför på tillsättandet af ett särskildt Utskott för behandlingen af denna och öfriga frågor i samma syfte.

Herr Hedlund: Då jag förut var tveksam, om motionen borde föranleda ett särskildt Utskotts tillsättande eller icke, så har denna tvekan här blifvit häfd genom Herr Björcks förklaring, att frågan egentligen skulle remitteras till Stats-Utskottet, hvaraf följer att den äfven kan remitteras till ett särskildt Utskott, nemligen om Riksdagen så finner för godt. För min del förordar jag denna form för frågans behandling, äfven på grund af erfarenheten från förra riksdagen, då en motion, som var ämnad för ett sådant Utskott, i dess ställe blef remitterad till Stats-Utskottet, som röjde en allt för stor benägenhet att få så många motioner som möjligt till sin behandling. Det vore önskligt att Stats-Utskottet nu visade samma liberalitet i detta afseende.

I afseende å innehållet af Herr Lefflers motion må för vinnande af klarhet rörande lärarebildning jemförelse göras med *läkare*-bildningen. Deri ingå fackstudier, läkarekonstens vetenskap samt praktiska utöfning. För lärarebildningen finnes endast det förstnämnda af dessa momenter. De tvänne andra voro pedagogiens vetenskap, framställd af en pedagogieprofessor, samt praktisk tjenstgöring vid en normalskola, motsvarande läkarens tjenstgöring å sjukhuset.

Det var ock på grund häraf, som jag vid förra riksdagen tillhörde den minoritet, hvilken önskade inrättandet af en pedagogisk professur.

Under alla förhållanden är Herr Lefflers motion så vigtig, att den väl förtjenar att tagas i allvarligt skärskådande, och jag förenar mig med honom uti det yrkande, att ett särskildt Utskott tillsättes för behandling af alla skolfrågor gemensamt.

Herr Leffler: För att slita all tvist och förekomma all tvekan om det Utskott, till hvilket motionen bör remitteras, anhåller jag att nu få återtaga mitt förslag, för att nästa Måndag få detsamma i förändrad form åter inlemnadt.

Öfverläggningen var slutad. Med anledning af Herr Lefflers sednaste yttrande förklarade Kammarern, på Herr Talmannens derom gjorda framsättning, att motionen finge af Herr Leffler återtagas.

§ 8.

Ånyo föredrogos nedan uppräknade, den 24 i denna månad bordlagda motioner:

Herr *J. J. Magnells* motion, N:o 57, som hänvisades till det särskilda Utskott, hvilket Kammarern beslutat tillsätta för behandling af frågor rörande ändringar i kommunallagarne;

Herr *C. J. Grafströms* motion, N:o 58, och Herr *O. Hedenbergs* motion, N:o 59, hvilka båda motioner till tillfälligt Utskott hänvisades;

Herr *A. W. Nilsons* motion, N:o 61, som hänvisades till särskilda Utskottet för kommunalfrågors behandling;

Herr *L. J. Hiertas* motion, N:o 62, och Herr *Johannes Anderssons* motion, N:o 63, som båda blefvo hänvisade till Lag-Utskottet;

Herr *Johannes Anderssons* motion, N:o 64, som hänvisades till Stats-Utskottet;

Herr *E. U. Ljuslins* motion, N:o 65, hvilken blef remitterad till särskilda Utskottet för behandling af frågor rörande kommunalförfattningarne;

Herr *H. Hanssons* motion, N:o 67, som hänvisades till ett tillfälligt Utskott; *summe ledamots* motion, N:o 68, som blef hänvisad till Lag-Utskottet.

§ 9.

Vid ånyo skedd föredragning af Herr *A. W. Björcks* bordlagda motion, N:o 69, om åtgärders vidtagande till besparing i utgifterna för den civila administrationen, samt med förslag till grunder för ett sådant ändamåls vinnande, beslöt för sin del Kammaren, med bifall till motionärens derom gjorda begäran, att tillsätta ett särskildt Utskott, bestående af fjorton ledamöter, sju från hvardera Kammaren, för behandling af denna Herr Björcks motion; och skulle, jemlikt 1 mom. 37 § Riksdagsordningen, Första Kammaren inbjudas att uti detta beslut sig förena. Hvarjemte Kammaren beslöt, att ifrågavarande motion skulle till detta särskilda Utskott hänvisas.

§ 10.

Herr *Per Erikssons* från Gefleborgs län förliden gårdag bordlagda motion, N:o 70, hänvisades till Stats-Utskottet.

De af Herr *Jonas Jonasson* från Kronobergs län afgifna, den 24 i denna månad bordlagda motioner, N:is 71, 72 och 73, likasom Herr *A. J. Sandstedts* motion, N:o 74, hänvisades till tillfälligt Utskott.

§ 11.

Vid förnyad föredragning af Herr *B. Benedicks* motion, N:o 76, begärdes ordet af

Herr Murén: Jag skulle visserligen vilja instämma i motionärens önskan om beviljande af anslag till fortsättande af norra stambanan, såsom en för landet i och för sig ganska nyttig och angelägen sak, men då jag funnit den af motionären härom gjorda framställningen något sväfande, vill jag till densamma foga några närmare bestämmelser härom, öfverensstämmande med de norra orternas behof af denna banas sträckning och tillika fästa Stats-Utskottets uppmärksamhet på hvad Statens fördel i detta fall kräver. Kongl. Maj:t underrättade sednaste Riksdag, att Gefleborgs och Vester-Norrlands läns landsting samt stadsfullmäktige i Sala, Östersund och Luleå då hos Kongl. Maj:t anhållit, att norra stambanan måtte fortsättas från Upsala öfver Sala till Storviks station på Gefle-Dala jernväg, och denna är således den sträckning, som för de Norr-

ländska orterna är den fördelaktigaste; men nu föreslår åter motionären, att vägen måtte dragas från Upsala den kortaste vägen norrut till någon punkt på Gefle-Dala-banan, med förbigående af Sala. Motionären, såsom sjelf varande landstingsman inom Gefleborgs län, känner mer än väl att detta landsting enhälligt förenat sig om norra stambanans framdragande öfver Sala och att åt mig lemnades i uppdrag att till Kongl. Maj:t fram-bära landstingets petition härom. Det är dock icke endast ur synpunkten af de norra länens fördel, utan företrädesvis och hufvudsakligast i och för Statens intresse, som jag förordar banans dragande öfver Sala, ty säkert är, att hvarje annan bana norrut än denna blir förlustbringande för Statsverket, och det är icke gerna möjligt att förbise, det denna sträckning allena kommer att tillgodose flera orter än hvarje annan. Den af motionären nu föreslagna banan öfver Gysinge skulle endast vara till gagn för Upland, hvarest ganska ringa utbyte af industrialster kan ega rum, till följd hvaraf ock trafikinkomsten blifver ringa och obetydlig. Så blir icke förhållandet, om vägen drages öfver Sala in i bergslagen med dess utvecklade näringslif, hvarifrån sedermera bibanor kunde utgrenas sig dels söderut till Westerås, dels vesterut till södra Dalarne. En ytterligare fördel hemtar denna bansträckning deraf, att Dalelfven här kunde upprensas och göras segelbar under sitt lopp från Avesta till By kyrka, hvarigenom en mängd fraktgoods komme att på denna väg söka sig fram till jernbanan från den omgifvande landsbygden, såväl som från Avesta, Hedemora och Norbergs rika malmfält m. fl. trakter, der liflig rörelse redan bedrifves, som blott söker för vidare utsträckning lättare kommunikationer. Något härmed jemförligt kan vägen öfver Gysinge icke erbjuda, icke heller kan Dalelfven der göras segelbar till följd af derför mötande naturhinder. — Visserligen måste jag medgifva, att sträckningen öfver Sala blir både längre och äfven dyrare än den öfver Gysinge, men derom måste mindre blifva fråga än att välja den lämpligaste och bästa, ty skulle man endast utgå från den synpunkten, att den kortaste vore den bästa, så finnes det en ännu kortare än öfver Gysinge, nemligen om man, såsom sig bör, afser att i framtiden komma längre norrut, genom Helsingland öfver Bollnäs, och det vore att draga banan direkte från Upsala till Gefle; men äfven här möta samma betänkligheter, som jag nyss omnämnde vid den af motionären föreslagna banan. Man får således icke, enligt min åsigt, uteslutande fästa sig vid den kortaste väglängden, utan man måste taga i betraktande, hvarest jernvägen kan åstadkomma den största nyttan, och någon lämpligare sträckning i sådant fall finnes icke än, såsom jag redan förut haft äran nämna, den öfver Sala, ty en sådan väg måste läggas så, att den drager till sig trafiken och uppmuntrar industrien. — En särskild fördel medför äfven dragningen af norra stambanans från Upsala öfver Sala, hvilken ingen af de öfriga sträckningarne kan medföra. Såsom man har sig bekant, har nemligen länge pågått en agitation att få en jernbana dragen mer vestligt från Upsalabanan utefter Mälarevikarne, och hvarje väg som går östligare än den föreslagna Salavägen, ger näring åt denna agitation, hvarigenom man kan löpa fara att nödgas anlägga två stambanor norrut, af hvilken ingendera kunde bära sig, och till följd hvaraf stambanans fortsättning längre norrut skulle möta hinder och motstånd af den åsigten, att bansträckningarne norrut icke

buro sig. Genom Salabanan blifva deremot alla rättmätiga fordringar tillfredsställda, och Staten slipper, om jag så må säga, att konkurrera med sig sjelf, då bibanor för öfrigt böra här som på andra ställen fylla behovet af lättade kommunikationer. Äfven af denna anledning anser jag alltså det för landets gagn och nytta vara högst angeläget, att norra stambanan icke drages i någon annan riktning än öfver Sala till Storvik. Hvar och en som ifrar för flere vägar norrut bör alltså naturligtvis understödja en östligare riktning, och att man icke lider brist på sådana, visar sig deraf, att icke mindre än 5 dylika linier redan äro undersökta, hvilka alla möjliggöra anläggandet af tvänne stambanor norrut, under det att endast en sådan behöfves, i fall sträckningen kommer att tagas öfver Sala. — Hvad jag nu haft äran i korthet antyda, återfinnes i den petition i ämnet Gefleborgs läns landsting till Kongl. Maj:t öfverlemnad, och anhåller jag vördsamt, att Stats-Utskottet vid handläggningen af den nu föredragna motionen måtte noggrannt taga i öfvervägande hvad i ofvannämnda petition härom finnes vidare utveckladt och anfördt.

Herr *Jan Erik Johansson* instämde i detta yttrande.

Herr *Benedicks*: Jag önskar blott veta, i hvilket afseende den förre talaren kunnat finna min motion sväfvande, då den uttryckligen innehåller, att det af mig äskade anslag skulle beviljas för fortsättning af norra stambanan från Upsala, "den kortaste vägen till någon anslutningspunkt på Gefle-Falu-banan, i enlighet med de af Kongl. Jernvägsstyrelsen upprättade och till Kongl. Maj:t ingifna förslag." Häri kan jag ej se något sväfvande. I öfrigt öfverlemnar jag frågan till Utskottets bedömande.

Herr *Staaff*: Med hänsigt till den stora vikt nu förevarande fråga eger för de Norrländska länen anser jag hvarje representant, som deri bildat sig ett eget omdöme, vara pliktig att jemväl uttala detsamma. Om det här endast vore fråga om ett eller annat af de Norrländska länen, skulle jag gerna instämma i motionärens åsigt. Men, mine Herrar, i ett fattigt land måste man se till, att man icke i och för vinnandet af *ett* ändamål åsamkar sig dubbla kostnader. Det är nemligen ostridigt, att om den af motionären förordade riktning af norra stambanan skulle komma till stånd, ett ganska mäktigt och viktigt intresse skulle kunna med full rätt fordra ännu en jernväg i en annan sträckning. Detta intresse är Dalarnes och Westmanlands. Jag frågar emellertid, kan det vara lämpligt, att, då med en jernbana, om än med jemkningar, kan vinnas samma resultat, göra det nödvändigt att anlägga tvänne banor, hvaraf följden naturligen blir, att, under det anläggningskostnaden fördubblas, trafikinkomsterna på hvar och en af dessa linier icke komma att uppgå till mer än hälften af hvad de skulle på en bana belöpt sig till? För mig förefaller det klart, att, vid sådana förhållanden, gagnet af tvänne banors anläggande är tvätydigt och vinsten deraf ingen. Gerna skulle jag önskat, att vid denna riksdag några motioner om anslag till jernvägars byggande icke ifrågakommit. Då nu emellertid anslag blifvit äskadt för fortsättande af norra stambanan, får jag härmed protestera emot den af

motionären föreslagna riktningen, hvilken, enligt min åsigt, skulle blifva för landet i dess helhet skadlig just genom de förökade kostnaderna och den förminsade afkastningen.

Herrar *Erik Ersson* från Gefleborgs län, *Lithner, Ahlgren, Olof Nilsson* från Vesterbottens och *Pehr Ericsson* från Gefleborgs län förenade sig med Herr Staaff.

Herr Murén: Det är endast för att förklara mitt yttrande, att jag funnit motionen sväfvande, som jag nu begärt ordet. Motionären har nemligen ej angifvit hvilken sträckning banan bör få från Upsala till Storvik på Gefle-Dala-vägen. För mig, som känner till frågan, har det emellertid förefallit klart, att han ej kan mena något annat än linien öfver Gysinge, då han talar om den kortaste vägen och har strukit under ordet kortaste. Ty Gysinge-linien är verkligen i ett afseende den kortaste. Den är nemligen den kortaste vägen till Gefle-Falu-banan, men ej den kortaste till Helsingland och vidare norrut. Har jag uti mitt antagande orätt, anhåller jag att derom blifva upplyst.

Herr Benedicks: I anledning af hvad Herr Murén nu sednast yttrat, ber jag att få påpeka, att det i min motion uttryckligen står: den kortaste vägen enligt Kongl. Jernvägsstyrelsens förslag.

Diskussionen var afslutad, och Herr *Benedicks* motion, N:o 76, jemte ofvan antecknade ledamöters yttranden hänvisades till Stats-Utskottet.

§ 11.

Föredrogos ånyo motioner af:

Herr *B. W. Hessle*, N:o 77.

I anledning af denna motion yttrade

Herr Friherre Gyllenhaal: Då jag till följd af min bortovaro vid motionens uppläsande i går icke då kunde tillkännagifva, att jag förenade mig med motionären, ber jag att nu få instämma i hans förslag.

Motionen blef derefter hänvisad till Banko-Utskottet, och hänvisades dernäst till Lag-Utskottet Herr *R. Arfvedsons* motion, N:o 78.

§ 12.

Ånyo föredrog Herr *Åke Anderssons* bordlagda motion, N:o 79, om en allmän och noggrann undersökning rörande den fasta egendom samt de förmåner och rättigheter, Kronan tillhöriga, som under olika tider blifvit åt enskilda personer på sådant sätt förlånade, förpantade eller försålde, att Kronan kunde finnas till dem hafva återvinningsrätt.

Ordet begärdes af

Herr Bergström, som yttrade: Enligt min åsigt är motionen uppenbarligen af den beskaffenhet, att densamma bör antingen remitteras till ett

tillfälligt Utskott eller ock genast afslås. Hvad är det, som motionären åsyftar? Intet annat än en reduktion. Det sticker något af Carl XI i motionären. Men reduktionernas tid är förbi. Finnas ännu hemman och lägenheter, hvilka obehörigen frångått Kronan, och derföre böra dit återgå; må då Kronan söka återvinna desamma genom laga käromål, vid laga domstol. Den af motionären föreslagna åtgärden är enligt min åsigt till intet nyttig; hvarföre jag lifligt önskar att Kammaren utan förutgående remiss till Utskott måtte genast afslå motionen.

Herr Rosenberg: Jag kan ej finna de af den siste talaren anförda motiver tillräckliga för att nu föranleda afslag å motionen, utan jag tror, att motionären är i sin goda rätt, då han yrkar motionens remitterande till Utskott. Jag vill ej nu ingå i någon pröfning af motionärens förslag, men det är tydligt att för utförandet af den af honom föreslagna åtgärd erfordras penningar, och derföre anser jag motionen böra remitteras till Stats-Utskottet.

Herr Ake Andersson: Jag önskar visserligen, att min motion måtte remitteras till Stats-Utskottet, men skulle Kammaren finna, att densamma bör nu genast afslås, har jag ej någonting deremot.

Öfverläggningen var slutad. Efter förklarande af Kammaren, att denna motion innefattade sådan fråga, som tillhörde tillfälligt Utskotts handläggning, samt sedan Herr Talmannens proposition på remiss af motionen till så beskaffadt Utskott besvarats med öfvervägande nej, blef, på ytterligare proposition, ifrågavarande motion af Kammaren afslagen.

§ 14.

Anyo föredrogos följande på bordet hvilande motioner:

Herr *Ake Anderssons* motion, *N:o 80*.

Hänvisades till Lag-Utskottet.

Herr *Nils Nilssons* från Malmöhus län, motioner: *N:o 81*, som hänvisades till tillfälligt Utskott, och *N:o 82*, som remitterades till Stats-Utskottet.

Herr *Pehr Johnssons* från Malmöhus län motion *N:o 83*, i hvilken Herrar *Ola Jönsson* och *Anders Nilsson* från Malmöhus län instämde.

Hänvisades till det särskilda Utskott, som Kammaren beslutat tillsätta för behandling af frågor rörande kommunalförfattningarne.

Herr *Johan Ericksens* från Jönköpings län, motion *N:o 84*.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr *Johan Olssons* från Calmar län motion *N:o 85*.

Härvid yttrade.

Herr Carlson: Jag anhåller att få instämma med motionären. Det är ovederläggligt, att på den 17 mil långa landsträckan emellan Calmar och Westervik ett läroverk af den utaf motionären föreslagna beskaffenhet erfordras. Visserligen råder för närvarande brist på lärare-krafter, men jag hoppas dock, att motionen i Utskottet skall få röna det behjertande, den i så hög grad förtjenar.

Och hänvisades motionen till Stats-Utskottet.

§ 15.

Föredrogs ånyo och öfverlemnades till Banko-Utskottet Riksdagens år 1867 församlade Revisorers berättelse angående Riksbanken.

§ 16.

Föredrogs ånyo och hänvisades till Stats-Utskottet vederbörande Revisorers berättelse angående förvaltningen år 1865 af de under Kongl. Kommers-kollegium ställda fonder och medel.

§ 17.

Till föredragning förekom och hänvisades till Lag-Utskottet Justitieombudsmannens till innevarande Riksdag afgifna embetsberättelse, åtföljd af den berättelse, som afgifvits af Komiterade för tryckfrihetens vård.

§ 18.

Motioner afgåfvos af:

1:o) Herr *S. Trägårdh*, *N:o 86*, om utvidgning af lägre elementarläroverket i staden Ystad till fullständigt högre elementarläroverk.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

2:o) Herr *Jöns Olsson* i Nordanå:

N:o 87, derom, att, vid omsättning af lån från allmänna diskontfonden, nytt lånereversal icke må behöfva afgifvas;

N:o 88, om ändring i Kongl. Kungörelserna den 29 December 1860 och den 11 December 1863, angående lön för examinerad folkskolelärare; *N:o 89*, om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, angående optionsrätt för arrendatorer af Lunds akademiehemman, i likhet med hvad för arrendatorer af kyrkohemmen stadgadt är.

Dessa Herr *Jöns Olssons* motioner bordlades.

3:o) Herr *O. P. Rylander*:

N:o 90, om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande uppskok med de afsutna kavalleriregementenas uppsättning mot erläggande under tiden af hästvakansafgift

N:o 91, om ändring i Kongl. Förordningen den 11 Juli 1862 rörande reglering af presterskapets löneinkomster.

Båda dessa motioner blefvo bordlagda.

4:o) Herr *J. Wedberg*:

N:o 92, om tillämpning af Kongl. Förordningarne den 10 Juni 1841 och den 6 Oktober 1848, i afseende å utsökandet af kapital och ränta för skuldebref, som blifvit i fastighet in-tecknadt.

Motionen bordlades.

N:o 93, om inskränkning af handelsboks vitsord.

Hänvisades till Lag-Utskottet.

5:o) Herr *A. Rydberg*:

N:o 94, om ändring i 47 § af gällande konkurslag;

N:o 95, angående ändring i hvad lagen stadgar om giftomans in-seende öfver mö, m. m.;

Både dessa Herr *Rydbergs* motioner hänvisades till Lag-Utskottet.

6:o) Herr *C. Ocklind*:

N:o 96, om anvisande af erforderliga medel till en förberedande undersökning för utrönande af ändamålsenligheten utaf en väganläggning mellan Skellefteå och Bodö hamn i Norge.

Motionen hänvisades till Stats-Utskottet.

7:o) Herr *C. I. Bengtsson*:

N:o 97, om förlängning på ytterligare 30 år af de mellan Kongl. Maj:t och Kronan samt rusthållarne vid Smålärds grenadierbataljon nu gällande kontrakt.

Herr *A. Medin* instämde i motionen.

N:o 98, om förändring i 2 § 1 mom. af 1853 års Kongl. Förordning, angående fattigvården i riket.

Båda dessa motioner bordlades.

8:o) Herr *D. Isaksson*:

N:o 99, om förbud för landthandlande att handla med bränvin.

Bordlades.

9:o) Herr *Daniel Danielsson*:

N:o 100, om ändring i Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862, angående kommunalstyrelse på landet.

Bordlades.

10:o) Herr *Lars Pehrsson*:

N:o 101, derom, att kommunen må för kommunalutskylder njuta förmånsrätt näst efter Kronan.

Bordlades.

11:o) Herr *Z. Grape*:

N:o 102, om anvisande af anslag för väganläggningar i Gellivara och Öfver-Kalix socknar.

Bordlades.

12:o) Herr *P. Blidberg*:

N:o 103, om vissa åtgärders vidtagande till åstadkommande af nödig kontroll å verkställigheten af utslag, hvarigenom straffarbete eller fängelsestraff ådömts *icke häktade* personer.

Bordlades.

13:o) Herr *A. Lundström*:

N:o 104, om anvisande af erforderliga medel för undersökning af en väganläggning mellan Bodö i Norge och Skellefteå.

I denna motion instämde Herr *Aug. Danielsson*.

N:o 105, om anvisande af 18,450 R:dr för anläggning af landsväg mellan Arvidsjaurs kyrka och Afvaviken i Norrbottens län.

Sistnämnda tvänne motioner hänvisades till Stats-Utskottet.

N:o 106, om befrielse för Piteå stad att bidraga till aflöning af den lärare vid elementarläroverket derstädes, som hittills aflönats af staden.

Motionen bordlades.

14:o) Herr *S. Ribbing*:

N:o 107, om ändringar i gällande skogslagstiftning;

N:o 108, om upphäfvande af 16 Kap. 11 § Kyrkolagen samt ändring i 14 Kap. 1 § Giftermåls-balken och Kongl. Förordningen den 27 April 1810.

Båda dessa Herr *Ribbing*s motioner bordlades.

15:o) Herr *L. Öhlin*:

N:o 109, med förslag till lindring i rustnings- och roteringsbesväret;

N:o 110, om grundskatternas kapitalisering och inlösen.

Båda dessa motioner bordlades.

16:o) Herr *A. A. Andersson*:

N:o 111, om anslag till östra stambanans fortsättning;

Motionen hänvisades till Stats-Utskottet;

17:o) Herr *J. Sjögren*:

N:o 112, om ändring i lagens stadgande rörande tillsyn öfver omyn-
digs egendom;

N:o 113, om iakttagande af vissa vilkor vid öfverflyttande till all-
männa indragningsstaten af pensionsberättigade officerare vid Kongl. Flottans
nya reserv-stat.

Båda dessa motioner bordlades.

18:o) Herr *P. Nilsson* från Christianstads län:

N:o 114, om sättet för utseende af deputerade för markegångstaxor-
nas upprättande.

Bordlades.

19:o) Herr *Nils Larson*:

N:o 115, om indragning af anslaget till Handels- och Sjöfarts-fonden.

Bordlades.

20:o) Herr *Jonas Jonasson* från Calmar län:

N:o 116, om ändring i 29 § af Kongl. Förordningen angående prest-
val den 1 April 1843, samt om rättighet för konsistoriela pastorat att i
likhet med regala utse fjerde profpredikant;

N:o 117, om förändrade ansvarsbestämmelser för olofflig försäljning
eller utminuterung af bränvin;

N:o 118, om ändring i 41 § af gällande Konkurslag;

N:o 119, om indragning af det för Kongl. Theatern anvisade anslag;

N:o 120, om 25 procents nedsättning i de för Första Hufvudtiteln
äskade anslag.

Alla dessa Herr *Jonas Jonassons* motioner begärdes på bordet.

21:o) Herr *Sven Hansson*:

N:o 121, om utfärdande af ny förordning rörande förvaltning af omyn-
digs egendom.

Bordlades.

22:o) Herr *C. J. Meijerberg*:

N:o 122, om beviljande för år 1869 af enahanda anslag som hittills
för den i Stockholm inrättade mediko-pneumatiska anstalten.

Motionen hänvisades till Stats-Utskottet.

23:o) Herr *Jonas Andersson*:

N:o 123, om gästgifveri-, håll-, reserv- och postskjutsens skiljande
från jordbruket, samt om anvisande af behöfliga medel för detta ändamål.

Med Herr *Jonas Andersson* instämde Herrar *L. Norrby* och *Jan
Andersson*.

Motionen bordlades.

24:o) Herr *Eric Ersson* från Gefleborgs län:

N:o 124, om anvisande af ett reservationsanslag af 30,000 R:dr för
reglerande af postskjutsskyldigheten.

Bordlades.

25:o) Herr *Jöns Pehrsson*:

N:o 125, om förändring i sättet att i skuldfordringsmål bringa utslag och domar till verkställighet;

N:o 126, om bankovinstens bibehållande åt Riksbanken, m. m.

Begge dessa motioner blefvo bordlagda.

26:o) Herr *Anders Gudmundsson*:

N:o 127, derom, att af Riksbankens tillgångar minst fem millioner Riksdaler måtte varda anvisade att användas till utlåning mot in-teckning i fast egendom på landet.

Bordlades.

27:o) Herr *P. Östman*:

N:o 128, om förhöjning i postskjutslegan samt anvisande för detta ändamål af erforderligt reservationsanslag;

N:o 129, om bestämmande af det enkla postportot till 10 öre riksmynt och öfriga portosatserna i förhållande derefter;

N:o 130, om nedsättning i anslaget till slottsstaterna samt förminskning af vissa embets- och tjenstemäns löner och arfvoden, m. m.

Dessa tre motioner blefvo bordlagda.

28:o) Herr *C. J. Svensén*:

N:o 131, derom, att eforatet öfver elementarläroverken och inseendet öfver folkskoleväsendet måtte från biskoparne och konsistorierna öfverflyttas till särskilda direktioner och styrelser, m. m.;

Herr *Johan Olsson* instämde med Herr *Svensén*.

N:o 132, om beviljande af anslag till förberedande arbeten å en stambana från Nässjö till Oscarshamn;

N:o 133, om grund- och frälseräntors affösande och bestämmande af villkoren derför;

N:o 134, om indragning af anslaget till Jordebokskontoret och upphörande med innevarande års utgång af Kontorets arbeten.

Sistnämnde fyra motioner bordlades.

29:o) Herr *G. E. Widell*:

N:o 135, om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande befrielse för alla fartyg under 9 nylästers drägtighet från skyldighet att vid utklarerung till utrikes ort taga lots och erlägga lotspenningar.

Bordlades.

30:o) Herr *Carl Larsson* från Elfsborgs län:

N:o 136, om förändring i 70 § af Kongl. Förordningen rörande kommunalstyrelse på landet af den 21 Mars 1862;

N:o 137, om all jords befrielse från utgörande af alla andra skatter och onera än endast bevilning.

Båda dessa motioner bordlades.

31:o) Herr *A. W. Björck*:

N:o 138, med förslag till ändringar i Kongl. Förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 Mars 1862.

Bordlades.

32:o) Herr *Henrik Hansson*:

N:o 139, angående anvisande af statsbidrag till en brobyggnad öfver Ångermanelfven i närheten af Sollefteå.

Motionen blef bordlagd.

33:o) Herr *Per Nilsson* från Malmöhus län:

N:o 140, derom, att alla militära och civila boställen vid nuvarande innehafvares afgang måtte indragas till Staten och utarrenderas.

Herr *Per Nilsson* från Christianstads län instämde i motionen, som bordlades.

34:o) Herr *C. A. Larsson*:

N:o 141, om förändring i lagens stadgande rörande löftesmans ansvar för ingången borgen.

Motionen hänvisades till Lag-Utskottet.

N:o 142, om försäljning af den fasta egendom, som Svenska Staten eger i Constantinopel samt om köpeskillingens redovisande till Stats- eller Riksgälds-kontoret.

Herr *C. J. Svensén* instämde i denna motion, hvilken derefter blef till Stats-Utskottet hänvisad.

35:o) Herr *Jan Andersson* från Kopparbergs län:

N:o 143, om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, i ändamål af åtgärders vidtagande för att på lämpligt sätt afhända Svenska Staten ön S:t Barthelemy.

Bordlades.

36:o) Herr *Magnus Svensson*:

N:o 144, om förändring i Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862, rörande kommunalstyrelse på landet.

Bordlades.

37:o) Herr *Johan Olsson* från Calmar län:

N:o 145, derom, att den afgift, som erlægges för bränvins minuterung och utskänkning, måtte ingå till Staten;

N:o 146, om nedsättning af minsta bränvinstillverkningsbeloppet till 100 kannor för dygn.

Båda dessa motioner bordlades.

38:o) Herr *S. A. Hellerström*:

N:o 147, derom, att Carlshamns femklassiga elementarläroverk måtte till fullständigt elementarläroverk utvidgas.

Bordlades.

39:o) Herr *J. G. Agardh*:

N:o 148, om rättighet för hypoteksföreningarne att mot deponerade, i jordbruksfastighet in-tecknade skuldsedlar utgifna obligationer.

Bordlades.

40:o) Herr *Johannes Andersson* från Elfsborgs län:

N:o 149, om nedsättning af minsta dagliga bränvinstillverkningsbeloppet till 100 kannor.

Bordlades.

41:o) Herr *F. V. Aman*:

N:o 150, om förändring i vilkoren för de lån, som utgitvits till bo-laget för Wessman—Barkens jernväg inom Kopparbergs län.

Motionen blef bordlagd.

42:o) Herr *Anders Jonsson* från Wermlands län:

N:o 151,

N:o 151, om öfverflyttande på landstingen af stängselskyldighetens ordnande.

Motionen bordlades.

Sammanträdet afslutades kl. 1 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Måndagen den 27 Januari.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Upplästes och godkändes protokollet för den 20 samt protokollsutdrag för den 25 i denna månad.

§ 2.

Nedannämnda bordlagda motioner blefvo, vid förnyad föredragning, hänvisade:

- Herr *Jöns Olssons* i Nordanå motion, N:o 87, till Banko-Utskottet;
Densammes motion, N:o 88, till Stats-Utskottet;
Densammes motion, N:o 89, till tillfälligt Utskott;
Herr *O. P. Rylanders* motion, N:o 90, till Stats-Utskottet;
Densammes motion, N:o 91, till tillfälligt Utskott;
Herr *J. Wedbergs* motion, N:o 92, till Lag-Utskottet;
Herr *C. I. Bengtssons* motion, N:o 97, till Stats-Utskottet;
Densammes motion, N:o 98, till tillfälligt Utskott;
Herr *D. Isakssons* motion, N:o 99, till Bevillnings-Utskottet;
Herr *D. Danielssons* motion, N:o 100, till särskilda Utskottet för behandling af frågor rörande ändringar i kommunallagarne;
Herr *Lars Perssons* från Westmanland motion, N:o 101, till Lag-Utskottet;
Herr *Z. Grapes* motion, N:o 102, till Stats-Utskottet;
Herr *P. Blidbergs* motion, N:o 103, till Lag-Utskottet;
Herr *A. Lundströms* motion, N:o 106, till Stats-Utskottet;
Herr *S. Ribbings* båda motioner, N:ris 107 och 108, till Lag-Utskottet;
Herr *L. Öhlins* båda motioner, N:ris 109 och 110, till Stats-Utskottet;
Herr *J. Sjögrens* motion N:o 112, till Lag-Utskottet;
Densammes motion, N:o 113, till Stats-Utskottet;